

Изјавата на германскиот канцелар Мерц во интервју дадено за ХРТ во сабота 31.1.2026, за време на неговата посета на Хрватска е симптоматичен пресек на новата европска реалност, во која геополитиката, енергетиката и проширувањето на Европската Унија повеќе не се одвоени процеси, туку меѓусебно условени политики.

Неговата изјава не носи конкретни одлуки, но јасно ја открива насоката во која се движи ЕУ, особено кон Западен Балкан.

Кога Мерц вели дека „новите геополитички околности“ можат да придонесат за побрзо проширување, но без „јасно решение“, тој ја разоткрива суштината на европската двосмисленост. Европа знае дека без интеграција на Западен Балкан и Источна Европа нема долгорочна безбедност, но сè уште нема политичка храброст таа свесност да ја претвори во конкретни одлуки, рокови и гаранции. Проширувањето и натаму се користи како алатка за управување со кризи, а не како стратешка нужност.

Особено индикативно е што германскиот канцелар јавно се повикува на советите на хрватскиот премиер. Тоа сугерира дека политиката кон Балканот сè повеќе се води преку филтерот на поединечни земји-членки и нивните регионални агенди, наместо преку јасна, принципиелна европска визија.

Во енергетскиот сегмент, Мерц покажува ретка политичка искреност признавајќи дека напуштањето на нуклеарната енергија било стратешка грешка. Но искреноста завршува тука. Одлуките се прогласуваат за неповратни, а суштинска ревизија нема. Истото важи и за откажувањето од рускиот гас – враќање назад нема, но гасот останува неопходен.

Токму во тој контекст Западен Балкан и Македонија добиваат „важна улога“. Не како рамноправен партнер, туку како енергетски коридор, логистички простор и геополитички тампон. Улогата што се нуди е функционална, не интегративна. Регионот е важен за стабилност и ресурси, но не и за брза, праведна и предвидлива европска интеграција.

Во поширока смисла, ова ја дефинира новата позиција на Западен Балкан: премногу важен за да биде игнориран, но недоволно важен за да биде целосно прифатен. Европа го гледа регионот како простор што мора да се стабилизира и контролира, а не како рамноправен дел од сопствената политичка заедница.

Најопасниот исход од ваквиот пристап е создавање стабилен, но трајно надворешен Балкан – регион со формален европски курс, но без реална перспектива. Во такви услови, општествата стагнираат, младите заминуваат, а разочарувањето создава простор за радикализација и алтернативни геополитички ориентации.

А Западен Балкан не трпи геополитички вакуум. Секое одолговлекување и секоја нејасна порака од Брисел отвора простор за други актери. Русија го користи регионот како инструмент за притисок врз Европа, Кина гради долгорочна зависност преку инфраструктура и кредити, Турција ја пополнува празнината со културно и политичко влијание, а заливските држави дејствуваат без демократски услови, директно врз елитите.

Со тоа, ЕУ не губи само влијание, туку и доверба. За сè повеќе граѓани на Балканот, Европа престанува да биде реална иднина и станува далечна, апстрактна идеја. Најопасното сценарио не е Балканот надвор од Унијата, туку Балканот формално ориентиран кон Европа, а суштински отуѓен од нејзините вредности.

Заклучокот е јасен: геополитиката не трпи празен простор. Ако Европската Унија не го пополни Западен Балкан со јасна визија, кредибилна перспектива и фер интеграција, тој простор ќе биде исполнет со туѓи интереси и туѓо влијание.

А тогаш цената за Европа ќе биде далеку повисока од цената на проширувањето денес.

МН